

Litt om skoleforhold i Kvænangen

Av Jan Isaksen

Foto: Arkivfoto Nord-Troms Museum

Bildet viser Sekkemo skole, 1. etasje med klasserom, kjøkken og lærerrom, 2. etasje med klasserom og betjeningsrom. I 3. etasje bodde elevene fra Badderlandet, Kvænangsbotn og Sørstraumen. I 1940 tok tyskerne internatet. Det ble da bygd ny skole med lærerbolig i 2. etasje. Samtidig ble det oppretta nye skoler i privathus for de barna som før hadde bodd på internatet. Skolen ble også brukt som kapell. Hele anlegget, som stod der Sekkemo kapell står i dag, brant ned i 1944.

Helge Rognstad fra Toppelbukta husker godt sin første skoledag i 1929. Foreldra rodde han helt til Kjøllefjord. Da de passerte Kjækan så han for første gang en bil. Fra Kjøllefjord kunne han se taket på skolebygninga. Den virka stor og skremmende. Vel framme ble han overlevert til betjeninga på internatet.

Ungene fra Sørstraumen, Kvænangsbotn og Kjækan bodde på ett rom, en 12-15 stykker i alt. Badderungene bodde i den andre enden. Skolen hadde 2 lærerinner, frøken Henriksen og fru Ravelsvik. Den sistnevnte kom til Sekkemo i 1923 og arbeidet siden i Kvænangsskolene til utpå 1950-tallet. En myndig dame med stor respekt. Betjeninga bestod av bestyrerinne og 2 tjenestepiker.

Guttene måtte sage ved og bære vann både til kjøkkenet og til rommene. Jentenes plikter bestod særlig av gulvvaske. Det var kaldt på rommene. Helge minnes at om vinteren hendte det at de måtte pikke hull på isen på vannbøttene som stod inne på rommene, før de kunne drikke vann. Sengklærne var derimot ganske gode, og siden de lå 2 og 2 i samme seng, klarte de å holde godt på varmen. Det var ellers bra forhold på skolen, litt slåssing og kiving, men ingen store motsetninger mellom ungene fra de ulike bygdene.

Etter krigen grodde det opp en mengde nye skoler i kommunen, - de såkalte brakkeskolene, de fleste satt opp i løpet av 1946. Dette var tilfelle i Segelvik, Olderfjord, Reindefjord, Spildra, Jøkelfjord, Valan og Skorpa. Der var det vanligvis 2-deling, småskole og storskole, som gikk skiftevis 2 til 4 uker om gangen. Senere ble disse skolene udelte. Læreren kunne da undervise f.eks. 3 uker i Segelvik og 3 uker på Spildra. Tekstforfatteren har selv gått de fleste av sine folkeskoleår i en slik fådelt turskole. Det var slett ingen dårlig skole, vi måtte ta hensyn til hverandre, og selv om sosial trening neppe var pedagogiske begreper på den tida, så gav skolen nettopp slik trening. Svært selvstendige ble vi også - i lange perioder måtte vi værsgod klare oss selv. Kanskje fikk vi hjelp av en eldre elev, og kanskje gav vi selv slik hjelp da vi ble de eldste i klassen. Senere i livet følte jeg aldri at jeg hadde dårligere kunnskaper enn de som hadde gått i «rene» klasser og dessuten fått flere skoledager enn oss.

Norsk har alltid vært statusspråket. Handelsmenn og øvrigheten snakka ofte bare norsk, og «norskhet» ble framheva som noe verdifullt. Særlig i frigjøringsbevegelsen etter krigen var det bra å være norsk - samer og kvæner hadde jo ikke vært med og vunnet krigen.

Bildet viser 17. mai-feiring utenfor skolebrakka i Olderfjord 1945-50.

Det har heller ikke vært så ille å være kven. Særlig i de senere år er det stadig flere som framhever sine finske røtter. Bildet viser «kvæntreff» på Kjækan skole i 1979. Olav Beddari kåserer. Foto: Ivar Bjørklund.

